

CƠN BÃO SỐ 5 NĂM 1997 - THIÊN TAI THẾ KỶ Ở NAM BỘ VÀ NHỮNG THIẾT HẠI Ở BÌNH THUẬN

KS. Trần Minh Chí

Trạm Dự báo và Phục vụ KTTV tỉnh Bình Thuận

Trong các ngày đầu tháng 11 năm 1997, cả nước ta đều hướng về đồng bào bị nạn ở các tỉnh ven biển Nam Bộ, do cơn bão số 5 tàn phá nặng nề, gây thiệt hại vô cùng to lớn về người và của mà trong cả thế kỷ qua chưa có bao giờ ở xứ sở tận cùng của đất nước. Khu vực tỉnh Bình Thuận nằm ở rìa phía bắc cơn bão số 5 đồng thời có kết hợp tác động của không khí lạnh cũng chịu ảnh hưởng và tổn thất đáng kể. Đây là cơn bão mà sau khi được hình thành, phát triển và di chuyển tương đối nhanh tới vùng biển hiếm khi có bão mạnh, mặc dù đã được dự báo, thông báo kịp thời, chính xác nhưng mức độ thiệt hại về người và của lên đến hàng con số bàng hoàng: 445 người chết, 3409 người mất tích, 857 người bị thương, 3783 tàu thuyền bị chìm và mất tích, 220.000 ngôi nhà, trường học bị sập và hư hỏng nặng, 349332 ha lúa và hoa màu bị thiệt hại... Tổng giá trị thiệt hại về vật chất đến 5569 tỉ đồng, và hậu quả của bão để lại về các mặt dân sinh - kinh tế.. phải mất nhiều năm sau mới có thể khắc phục được.

I. Tình hình mưa - lũ ở Bình Thuận do ảnh hưởng của bão số 5

Khu vực tỉnh Bình Thuận trong các ngày bão số 5 hoạt động, do ảnh hưởng của rìa phía bắc hoàn lưu bão trong khi không khí lạnh bổ sung tăng cường xuống các tỉnh phía bắc nên thời tiết chuyển xấu, trời đầy mây và mưa nhiều nơi, có nơi mưa vừa đến mưa to, mưa xảy ra nhiều trong ngày 02 và 03-11-1997 (bảng1).

Bảng1. Lượng mưa do bão số 5 gây ra ở một số nơi (mm)

Ngày	Hàm Tân	Sông Dinh	Sông Phan	Cầu Quang	Mương Mán	Phan Thiết	Võ Xu	Tà Pao	Sông Lũy	Bá Ra	Đại Hoà
1	0,0	-	-	-	0,2	0,7	2,9	0,1	0,5	1,6	6,4
2	30,1	17,3	44,5	55,7	24,5	38,0	12,0	15,0	11,0	31,5	28,1
3	31,2	27,6	73,5	76,5	41,6	50,2	17,2	29,0	1,2	1,3	0,9
Tổng số	61,3	44,9	118,0	132,2	66,3	88,9	32,1	44,1	12,7	34,4	35,4

Trong đất liền gió hướng đông bắc đến đông, tốc độ gió mạnh dần lên cấp 5, có lúc cấp 6 trong ngày 02-11-1997 (tại Phan Thiết đã quan sát được tốc độ gió giật 14m/s kèm theo mưa to trong đêm 02 rạng ngày 03-11). Vùng biển tỉnh Bình Thuận tốc độ gió đông bắc tăng lên cấp 6-7 giật trên cấp 7, độ cao sóng khoảng 3-4m, biển động rất mạnh (tại đảo Phú Quý quan sát được gió động bắc giật 18m/s trên cấp 7).

Lượng mưa chủ yếu tập trung ở vùng đồng bằng ven biển nên trên các sông chính và sông suối nhỏ chỉ xảy ra lũ nhỏ, đỉnh lũ hầu hết các sông đạt dưới báo động cấp I. Riêng tại sông Dinh và sông Phan thuộc huyện Hàm Thuận Nam có lũ vượt

mức báo động cấp I, lượng mưa to tại chỗ làm ngập nước một số vùng trũng ở khu vực Cầu Quang - Hàm Thuận Nam.

Bảng 2. Mức nước cao nhất (Hmax) trên các sông trong tỉnh

Trạm	Sông	Mức nước báo động I (m)	Hmax (m)	Ngày
Tà Pao	La Ngà	119,00	118,76	3
Võ Xu	La Ngà	112,50	111,40	4
Z30 D	Dinh	7,50	7,88	3
Cầu 37	Phan	6,50	7,37	3
Cầu Quang	Phan	3,00	3,93	3
Mương Mán	Cà Ty	4,00	3,91	3
Sông Luỹ	Luỹ	26,00	24,15	3
Bá Ra	Lòng Sông	7,50	6,38	2
Đại Hoà	Lòng Sông	5,50	3,92	2

II. Tình hình thiệt hại ở Bình Thuận do bão số 5 gây ra

Thiệt hại ở Bình Thuận chủ yếu do gió - sóng lớn ở ngoài khơi và vùng ven biển. Đặc biệt đêm ngày 02-11-1997 tại khu vực thôn 1,2,3 xã Hàm Tiến thị xã Phan Thiết sóng lớn kết hợp với triều cường làm nước biển dâng cao thêm 0,5m, gây biển lở với chiều dài hơn 200m, sâu vào đất liền 4 -5m, cát do sóng biển đưa lên làm bồi lấp hơn 100 nhà dân ven biển; nhiều tàu thuyền đang neo đậu và di chuyển vào bến bãi bị sóng đánh chìm, va đập làm hư hỏng.

Theo báo cáo của Ban chỉ huy PCLB tỉnh Bình Thuận tính đến ngày 06-11-1997, tổng giá trị thiệt hại do bão số 5 gây ra trong toàn tỉnh là 17697 tỉ đồng.

III. Công tác dự báo phục vụ KTTV và phòng chống thiên tai ở địa phương

Với sự chỉ đạo và giúp đỡ của Trung tâm quốc gia Dự báo KTTV, Đài KTTV khu vực Nam Trung Bộ, Trạm Dự báo và Phục vụ KTTV tỉnh Bình Thuận đã phát hiện kịp thời và theo dõi sát sao diễn biến của cơn bão số 5, dự báo và thông báo kịp thời chính xác ngay từ khi vùng áp thấp mới hình thành. Tăng cường toàn bộ lực lượng trực CLB 24/24 giờ, báo cáo và tham mưu nhanh chóng cho Ban chỉ huy PCLB tỉnh trong công tác phòng tránh bão lũ.

7 giờ 45 phút ngày 01-11-1997 UBND tỉnh và Ban Chỉ huy PCLB tỉnh Bình Thuận đã ra thông báo khẩn cấp nghiêm cấm các tàu thuyền ra khơi đánh bắt, nhanh chóng kêu gọi tàu thuyền trên biển về nơi trú ẩn an toàn, đồng thời chỉ đạo UBND và Ban chỉ huy PCLB các huyện thị, các cơ sở ngành... nhanh chóng triển khai các phương án phòng tránh bão -lũ, chuẩn bị ngay các điều kiện về phương tiện và lực lượng cứu hộ cho các vùng xung yếu khi có tình huống xấu xảy ra. Nhờ vậy đã giảm nhẹ thiệt hại đến mức thấp nhất, song do nhiều tàu thuyền di chuyển ngư trường đánh bắt xuống vùng biển Nam Bộ, nơi chịu ảnh hưởng ác liệt của bão nên hầu hết bị chìm không cứu kịp.

IV. Kết luận

Đối với Nam Bộ, bão số 5 có thể gọi là thiên tai thế kỷ, người dân ở đây chưa hề thấy bão với sức tàn phá, hủy hoại ác liệt trong gần 100 năm qua. Với qui luật khí hậu thì Nam Bộ hiếm khi có bão đổ bộ, vì vậy không thể tránh khỏi yếu tố chủ quan trong việc phòng tránh và trang bị các phương tiện thông tin bảo hộ tối thiểu khi đi biển, với kinh nghiệm còn ít trong phòng tránh bão...

Thiệt hại vô cùng to lớn này cho chúng ta kinh nghiệm và nhận thức mới: " Sự biến đổi khí hậu toàn cầu, những biến động thời tiết thất thường đã và đang xảy ra trên thế giới mà nhiều nhà nghiên cứu khoa học đã cảnh báo luôn là những vấn đề đáng quan tâm trong tương lai; hoạt động của con người cũng là một trong những nguyên nhân gây ra những thay đổi đó".

Thiên tai là mối đe dọa thường xuyên (Bão có thể đổ bộ bất kỳ nơi nào trên đất nước chúng ta) và sự rủi ro có thể khôn lường; vì vậy công tác phòng chống thiên tai phải luôn được chú trọng đúng mức, tránh tư tưởng chủ quan. Cần đầu tư và tăng cường hơn nữa các phương tiện máy móc- công nghệ hiện đại, cũng như đào tạo nhân lực có trình độ kinh nghiệm trong công tác dự báo và phục vụ phòng chống thiên tai ở địa phương, tuyên truyền giáo dục người dân về kiến thức KTTV, nâng cao ý thức trong việc phòng tránh thiên tai, giảm nhẹ thiệt hại.